

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Principia moralitatis

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

rali-
 tas
 actus
 hu-
 mani.

humanus dicitur, quod voluntariè, ac liberè, *h. e.* præviâ deliberatione, & maturo iudicio ponatur; cùm contra *actus hominis* indeliberatè prorsus, & inadvertenter fiat. Actio *physicè bona* censetur, quæ ad perfectionem, & felicitatem, sive propriam agentis, sive aliorum confert. Actio *physicè mala* est, quæ vel agenti, vel aliis incommodum adfert. Actio *physicè indifferens* vocatur, quæ neque auget, neque minuet suam vel aliorum seu perfectionem, seu felicitatem. Bonitas itaque actionis *physica* est ejus utilitas. quæ varios gradus habet. Deinceps moralitatem, sive moralem actûs humani naturam considerabimus, qua nempe in genere *moris* actus dicitur bonus, vel malus, laude aut vituperio dignus. Dicitur autem *actus moralis*, qui voluntariè, & liberè, ac cum advertentia rationis ad aliquam morum regulam ab homine procedit.

§. I.

De Moralitate actûs humani.

79.
 Prin-
 cipia
 mora-
 lita-
 tis.

Duo moralitatis principia statuit SUARESIUS, *liberam* nempe *voluntatis operationem*, & *intellectûs advertentiam*. "De ratione actûs moralis (inquit *Sect. 2. disp. I. tract. 2*) est, ut sit per se, & intrinsecè voluntarius. Hoc autem voluntarium ut sit perfectum, indiget perfectâ advertentiâ rationis, quæ in actu non ponit aliquid præter entitatem ejus, sed solum directionem quamdam, à qua denominatur actus cum advertentia, seu perfecto modo factus. Ut si quis voluntariè, & ex directione artis fingat monstrum; actio est artificiosa. Si verò volens

lens depingere hominem, casu depingit monstrum; actio non est artificiosa, sed deficiens ab arte; & tamen si consideretur physicè actio ipsa, eodem prorsus motu physico perficitur." Itaque moralitas actus physicè, & secundum se est ipse actus ab homine libere, & advertenter positus, ita, ut ratio moralitatis constituatur tum per voluntatis libertatem, tum per advertentiam rationis: quorum alterutro deficiente ipsa deficit moralitas. *Habet actus humanus, quòd sit malus, ex eo, quòd caret debitâ commensuratione. Omnis autem commensuratio cujuscunque rei attenditur per comparisonem ad aliquam regulam, à qua si divertat, incommensurata erit.* Ita S. THOMAS I. 2. q. 71. a. 6. Ceterà utrum libertatem prærequiritum dixeris, an constitutivum moralitatis; nobis perinde est.

Actus moralis dividitur in *bonum*, & *malum*: 80. prior habetur, cum voluntas agit conformiter ad regulam morum, v. g. ea præstando officia, quæ Deo, sibi, & proximo debet. Actus moraliter malus est, quodcumque voluntas deliberate agens à regula morum deflectit. Sicut autem libertas, sic etiam moralitas, *h. e.* bonitas, vel malitia moralis propriè, formaliter, & immediatè est in ipsis actibus internis, in externis verò non nisi denominativè. Quocirca mores in ipsius animi motibus actibusque potissimum consistunt, à quibus actiones externæ bonitatem, aut malitiam suam mutuuntur. Utrorumque actuum, tam inquam externorum duplex bonitas, vel malitia distingui solet, *objectiva*, & *formalis*. Illa consistit in conformitate objecti, circa quod actus versatur, vel in difformitate ejusdem cum aliqua perfectione divina, unde

de exigit præcipi, aut prohiberi à Deo. Sic amor Dei ante omnem legem habet bonitatem objectivam, quia divinis perfectionibus vel maximè conformis est, adeo ut suppositâ naturæ rationalis creatione, eidem non possit non imperari. Sic mendacium malitiam objectivam habet, quia divinæ veracitati adversatur, ideoque exigit prohiberi. Cùm verò non omnia objecta ex natura sua sint ejusmodi, quæ ex se aut præcipi exigant, aut prohiberi; sequitur bonitatem hanc, aut malitiam objectivam minùs extensam esse præ bonitate, aut malitia *formali*, quæ sita est in ordine, aut respectu, quem actus ipse humanus dicit ad legem præcipientem, vel prohibentem: nam omnis actus, etiam ex objecto indifferens, dicitur bonus aut malus moraliter, inquantum fit juxta, aut contra legem Dei.

a) *Wolfius in Philos. pract. univ. demonstrata metho- do geom. à §. 49. ut constituat honestatem actuum libero- rum, hæc ponit theoremata: Actiones liberae bonæ per eas- dem rationes finales determinantur, per quas determinan- tur naturales; mala autem per diversas. Si actiones libe- ræ per easdem rationes finales determinantur, per quas determinantur naturales, bonæ sunt; si verò determinan- tur per diversas, mala sunt. Quod quidem principium ipse vocat fecundissimum in Philosophia præctica, utpote cui reliqua innitantur legis naturalis principia ab ipso po- sita. Nam §. 179. disertè ait: Determinatio actionum li- berarum per easdem rationes finales, per quas determi- nantur naturales, non verò per diversas; est principium cognoscendi legum naturalium, omnisque Juris naturalis. Et supra §. 154. dixerat: Lex naturæ nos obligat ad deter- minandum actiones liberas per easdem rationes finales, per quas determinantur naturales, non verò per diversas, sed ad non determinandum per diversas. Unde infert §. seq. Qui actiones suas determinat per easdem rationes finales, per quas naturales determinantur, legem naturæ servat; qui*